

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

י"ב סיון

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כח

(תרגום הפשוט)



יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

לעילוי נשמת

ידי"ע הרה"ת ר' יוסף יצחק ע"ה איידעלמאן
בן - יבלחט"א - הרה"ח הרה"ת ר' שלום וזוגתו מרת גיטל שיחיו איידעלמאן
נפטר בדמי ימיו, בן מ"ו שנה, ביום ועש"ק י"ג סיון ה'תשס"ו
ת. נ. צ. ב. ה.
*

נדפס ע"י ידידיו

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

א. "תשלומין כל שבעה"

אדמו"ר הזקן פוסק בסידורו¹ שאין אומרים תחנון "מראש חודש סיון עד י"ב² בו ועד בכלל, דהיינו ה' ימים אחר חג השבועות, כי החג יש לו תשלומין כל שבעה". כפי שהגמרא³ לומדת זאת מן הפסוק⁴ "בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות" – "מקיש חג השבועות לחג המצות. מה חג המצות יש לה תשלומין כל שבעה, אף חג השבועות יש לה תשלומין כל שבעה".

יש להבין: בחג המצות ובחג הסוכות חלים ימי התשלומין בימים שהם עדיין חלק מהחג עצמו, ימי חול המועד והחג. ובפרטים מסויימים גם אלו ימים טובים⁵, ואילו בחג השבועות ימי התשלומין הם "חול גמור"⁶. אין מובן: כיצד אפשר ללמוד לגבי תשלומין של חג השבועות מן התשלומין של פסח וסוכות, כאשר בחג השבועות יש בכך חידוש גדול – הקרבת קרבן החג ביום חול גמור?

יותר מכך: בענין התשלומין של פסח וסוכות יש מחלוקת⁷ אם "תשלומין לראשון" או "תשלומין זה לזה": ב"תשלומין לראשון" הכוונה היא ש"יום אחד עשה הכתוב עיקר בכולם"⁸, ולפיכך, אדם שלא היה בר חיוב בקרבן ביום הראשון ורק בימים המאוחרים יותר נעשה בר חיוב, הרי אין הוא חייב להביא את הקרבנות, כי בזמן חובתם, ביום הראשון, הוא לא היה חייב בהם. ובדעה "תשלומין זה לזה" הכוונה היא ש"אין לך יום בהם שאין חובתו תלויה בו

בעצמו"⁹, ולפיכך, גם מי שלא היה ראוי להקריב ביום הראשון, מתחייב בכך בימים הבאים.

ואומרים בעלי התוספות⁶, שמחלוקת זו היא רק לגבי פסח וסוכות, ואילו לגבי חג השבועות, כאשר ימי התשלומין הם "חול גמור", הרי "לא מסתבר למימר תשלומין זה לזה" – לא ייתכן שבימי החול שלאחר החג יתקיים ענין של "חובתו תלויה בו בעצמו".

יוצא מכך, שלתשלומין של שבועות יש, לפי הדעה של "תשלומין זה לזה", מהות אחרת מאשר לתשלומין של פסח וסוכות, ואם כך, אין השוואה גמורה, ואין אפשרות להקיש, בין חג השבועות לבין שני החגים האחרים¹⁰?

ב. התשלומין – בהתאם למהות החג

ויש לומר, שההסבר לכך הוא:

התשלומין הם בהתאם למהות החג. וכך בחג השבועות: העובדה שימי התשלומין של חג השבועות חלים בימות החול אינה בדרך ממילא, שמכיון שחג השבועות הוא יום אחד בלבד, לכן הכרחי שימי התשלומין שלו יחולו בימי חול – אלא יש לה משמעות מדוייקת: המהות של חג השבועות גורמת לכך שימי התשלומין שלו יחולו בימות החול, כפי שיוסבר להלן בסעיף יא.

יותר מכך: כיון שכל עניני התורה מדוייקים לחלוטין, יש לומר, שכשם שבפשטות הענינים חלים ימי התשלומין של שבועות בימי חול משום שחג השבועות הוא יום אחד, כך במהותם של הענינים, הרי המהות של חג השבועות, המחייבת שהתשלומין שלו יחולו בימי החול, קשורה גם להיותו של חג השבועות יום אחד בלבד.

ומשום כך ניתן ללמוד מפסח ומסוכות לגבי התשלומין של שבועות, אף לפי הדעה ש"תשלומין זה לזה": ההשוואה היא לגבי הענין בכללותו, שגם בחג השבועות קיים מושג התשלומין, ולאחר המסקנה שגם בחג השבועות

9 רש"י חגיגה שם ד"ה כולן תשלומין זל"ו. וראה גם רש"י שם ב, א ד"ה הניחא; לשון הירושלמי שם.
10 כן הקשה בשפת אמת לחגיגה יז, א. וראה גם שו"ת חת"ס ח"ו סכ"ח.

לעילוי נשמת
הרה"ח הרה"ת אי"א
ר' יקותיאל מנחם ע"ה
ב"ר שרגא שליט"א
ראפ

חסיד ומקושר בכל נימי נפשו
לכ"ק אדמו"ר מה"מ
משגיח ומשפיע
בישיבת תומכי תמימים
ליובאוויטש המרכזית 770
ניהל הבית חב"ד
בנמלי התעופה
ובחברת "אל על" במיוחד
וזכה שהרבי שלח המצות ע"י
ואמר עליו "אונזער יקותיאל"
נואם קבוע בסיומי הרמב"ם ב-770
והדפיסם ב"תקות מנחם"
ניהל "ועד המחנכים"
פעל במרץ בעניני שלימות הארץ
ראש מטה שירה וזמרה
לקבלת פני משיח צדקנו
קירב רבים אל רבנו ובדרכי נועם
השאיר דור ישרים יבורך
הולכים בדרכי רבותינו נשיאנו

נקטף בתאונת דרכים
ביום השני לפ' "וקם שבט מישראל"
י"ב תמוז ה'תשע"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

(מנוסח המצבה)

*

נדפס ע"י ידידין

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי זוזגותו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

מלכתחילה אסור לסמוך על פסח שני, אלא חובה להקריב את הפסח רק בזמנו הראשון – י"ד ניסן. אך ימי התשלומין של קרבנות החג שונים – בהם קובעת התורה מלכתחילה שבעת ימים להבאת קרבן זה, כך, שזמן הקרבן הוא מלכתחילה בכל שבעת הימים.

אמנם, מי שיכול להקדים ולהקריב ביום הראשון של החג אסור לו לאחר ולהקריבו בימי התשלומין, כפסק הרמב"ם¹⁸, מצוה להקדים ולהקריב בראשון.. וכל המאחר הרי זה מגונה, ועליו נאמר¹⁹ נוגי ממועד אספתי". אך דין זה אינו מפני זמן הקרבן, מפני שהפסידו את הבאת הקרבן בזמנו, אלא זהו חסרון בגברא²⁰, באדם המאחר, שהוא מגונה: אדם המאחר כאשר ביכולתו להקדים, הרי הנהגה זו, "מגונה". אך גם כאשר מביאים את הקרבן באיחור, לאחר

רגל בפ"ע גם אם לא ה' חייב בראשון מביא פ"ש (פסחים שם). וראה לקו"ש [המתורגם] ח"י"ח ע' 138 ואילך]. ולכו"ע אסור לאדם לסמוך לכתחילה על פסח שני ולא להביא פסח ראשון [כי גם למ"ד תקנתא דראשון ואינו חייב כרת עד שלא יקריב בשני – ה"ז בגדר "תקנתא*", תיקון העבר]. ומבין ג"כ, דאף שבצ"ק ענינן התשלומין דקרבנות החג שונה מפסח שני (כדלקמן בפנים) – אין זה סותר שלמדוין כמה פ"ש ומ"ז (ראה חגיגה ט, ע"א ואילך. ירושלמי חגיגה שם. ועוד). ואכ"מ.

(18) הל' חגיגה פ"א ה"ה.
(19) צפני' ג, ית.

(20) ראה יתירה מזו טורי אבן לר"ה (ד, ב ד"ה ורבנן. וכן טור"א לחגיגה ט, ב ד"ה אלא למ"ד) דלאו איסורא איכא למאחר אלא זירוז בעלמא הוא מדרבנן משום דרזיין מקרימיים למצות". וראה מגילה ה, סע"א וברש"י שם ד"ה כ"ז חגיגה. פני יהושע למשנה מגילה שם. ולהעיר מתגיגה ג, ריש ע"ב: פושעים.. רזיין (וברש"י שם). אבל גם את"ל שלדעת הרמב"ם הוא איסור גמור, לכאורה ה"ז ענין רק בהגברא, ולא שחסר בזמן ההקרבה.

[הגהות יד איתן ור"ה המורי' לרמב"ם שם, דמקור הרמב"ם הוא מברכות כה, סע"א: דאחרו זמני מועדיא דבירושלים. ולפ"ז צ"ל לכא"ו שחסר בזמן הקרבן. אבל מלשון הרמב"ם "ה"ז מגונה" משמע שהחסרון הוא רק מצד הגברא (ולא שחסר בזמן הקרבן). ולהעיר מצפ"ע הפלאה בהשמטות (נד, ג) דשחית הוא "זמן נמשך" (ולא זמן תשלומין) ומ"מ שייך ב' "נוגי ממועד גו" אלא רק, "לישא דעורא הוא" (ברכות שם). ע"ש. ואכ"מ].

(* לדעת הרמב"ם (הל' פ"ה פ"ה ה"א) כ"ה גם למ"ד רגל בפ"ע. ובצפני' לרמב"ם בתחלתו (א. ט"ע) דלשיטת הרמב"ם גם פסח שני לא הוי גדר השלמה. אבל לכאורה אין מונחו בזה שוורו כמו ד' ימי החג להסבא ד"הד זמן הוא" (ראה לקמן הערה 21). שר"י (גם) בני ה"ד נמנו פסח ראשון ופ"ש כשתי מצות (ראה הכותרת להל' ק"פ שם פ"ה ה"א). ולכאורה כונתו רק שפ"ש נקרא "זמן" קרבן. אבל הוא זמן בפ"ע. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"י"ח ע"ז 140 ואילך. ואכ"מ.

יש תשלומין, הרי "אוקי באתרא"¹¹ (=ההקשה היא רק לענין מוגדר אחד, המתאים למקום שלגבינו אנו למדים, ואין ללמוד ממנה לענין אחר), שסוג התשלומין הוא בהתאם למהות של חג השבועות.

ג. זמן הקרבן – שבעה ימים

ענין זה, שימי התשלומין של חג השבועות חלים בימי חול מפני מהות החג, הכרחי יותר לפי ההסבר על דברי חז"ל שהובאו לעיל, לגבי ימי התשלומין של שלושת הרגלים – "תשלומין כל שבעה". שהרי, לכאורה, תמוה:

הקרבנות קרבנות החג ביום טוב הראשון הרי אינה תשלומין, אלא זהו זמן החובה. עיקר חובת הקרבנות קרבנות אלו¹². ובמיוחד לפי הדעה וההלכה¹³ ש"כולן תשלומין לראשון", הרי בודאי שעיקר החובה היא ביום הראשון. ואם כך, כיצד אומרים "תשלומין כל שבעה", כאשר התשלומין הם רק בששת הימים שלאחר היום הראשון¹⁴?

אחד ההסברים לכך הוא¹⁵: יש הברל בין התשלומין בקרבנות החג לבין התשלומין בענינים אחרים בתורה:

באופן כללי, משמעות המושג "תשלומין" – השלמת דבר חסר. כלומר, משלימים דבר מסויים, שחסר לפני כן. מכך מובן, שהתשלומין הם "בדיעבד", וזמן זה אינו הזמן המתאים לענין במקורו.

לדוגמא – פסח שני, שצריך להקריב, את הפסח במועדו, תעשו אותו במועדו¹⁶. ורק אם מישוהו הפסיד מועד זה, מאפשרת לו התורה להשלים את חובתו בזמן אחר – בפסח שני¹⁷. אך

(11) ראה בארוכה לקו"ש חכ"ג (ע' 22 ואילך) דוגמאות מכמה ענינים בתורה עדיין.

(12) ראה חגיגה ז, א, בעיקר הרגל" (וברש"י שם). וראה רש"י ד"ה ביו"ט (שם, ב) דעיקר מצותן ביום ראשון (וראה לקמן הערה 27). וראה שם ט, א: אותו אתה חוגג.. למה נאמר שבעה לתשלומין.

(13) רמב"ם הל' חגיגה פ"א ה"ד. שם פ"ב ה"ה.
(14) ולהעיר מלשון הרמב"ם שם פ"א ה"ז: ויש לו תשלומין כל ששת ימים שלאחר חגה"ש.

(15) ראה עוד ביאור – שיחת ליל י"ב סיון תשמ"ב.

(16) בהעלתך ט, ב, שם, ג.

(17) ואין זה שייך להפלוגתא (פסחים צג, א"ב. הובאה בתגיגה וירושלמי שנשמנו בסוף ההערה) אי פ"ש הוי תשלומין דראשון או תקנתא דראשון או רגל בפ"ע – כי לכו"ע ענינו של פ"ש בפשטות הוא (כפשטו של מקרא) עבור זה שלא הקריב קרבן פסח במועדו ובא להשלים חיובו [אלא שלמ"ד

לעילוי נשמת

ר' נתנאל ב"ר אפרים ע"ה נסים
נפטר ביום ט"ז סיון ה'תשס"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת דבורה בת אסתר תחי' נסים
לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת
גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה

*

נדפס ע"י ילדיהם

ר' עמוס וזוגתו מרת רישא שיחיו נסים
ר' אפרים וזוגתו מרת מריטה שיחיו נסים
ר' דוד וזוגתו מרת אורה שיחיו בורק

* * *

לעילוי נשמת

ר' שלמה ב"ר יוסף ע"ה קרמרמן
נפטר ביום ט' מ"ח ה'תשס"ח

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת רבקה לאה בת יוכבד תחי' קרמרמן
לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת
גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה

*

נדפס ע"י ילדיהם

ר' עמוס וזוגתו מרת רישא שיחיו נסים
ר' נחום יוסף שיחיו קרמרמן
ר' גרשון שמואל וזוגתו מרת רונית שיחיו קרמרמן
ר' מרדכי יצחק וזוגתו מרת גיטל שיחיו אפסל

היום הראשון, הרי זהו קרבן „בזמנו“²¹.

ד. הקרבת עולת ראיה במוצאי החג

הוכחה לכך: אחד הקרבנות שהייתם להקריב בשלושת הרגלים הוא עולת ראיה²². זהו קרבן עולה, אשר כולו לה'²³, ולכן סוברים בית שמאי שאסור להקריבו ביום טוב²⁴, כי אין בו צורך „אוכל נפש“, יש בו רק אכילת גבוה אך לא „לכם“²⁵. לשיטתם, מקריבים את עולת הראיה רק במוצאי יום טוב הראשון.

ולכאורה, תמוה ביותר – לפי בית שמאי יש כאן דבר והיפוכו: התורה מחייבת את ישראל בקרבן, ומציינת שהחובה העיקרית היא הקרבתו בחג הראשון, וביחד עם זאת אוסרת התורה לישראל להקריב את הקרבן בזמן העיקרי של החובה, אלא מצווה להקריבו בזמן התשלומין! ולפי דברי אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך שלו²⁶, הרי גם בית הלל, והרבה מישראל נהגו בענין זה כבית שמאי והקריבו את עולת הראיה במוצאי יום טוב.

יותר מכך: בחג השבועות יוצא, שהקרבת עולת הראיה של החג, נעשית דוקא בימי החג – לאחר שהחג כבר חלף!

מכך מובן^{26*}, שענין התשלומין של קרבנות

החג אינו בדיעבד, אלא זהו מלכתחילה זמנו של הקרבן. ולכן סוברים בית שמאי²⁷, שאסור להקריב את עולת הראיה בחג, כאשר אין בה צורך אוכל נפש, כי גם למחרת ניתן להקריבה בזמנה.

ה. תשלומין – גם ביום הראשון

לפי זה יובן הניסוח „תשלומין כל שבועה“:

לפי האמור לעיל שכל שבועת הימים הם „זמן“ הקרבן, יש לומר, שמושג התשלומין בענין זה הוא רק מצד „הגברא“. כלומר, אף מי שאינו זריו ולא הקריב ביום הראשון, הרי התורה מאפשרת לו להשלים את הקרבת הקרבנות בימים הבאים.

הסבר זה אינו סותר להלכה¹³ ש„כולן תשלומין לראשון“, שממנה מובן שהחובה העיקרית היא ביום הראשון והימים הבאים הם רק „תשלומין“ – כי המושג של „תשלומין לראשון“ הוא רק לגבי חלות החיוב. כלומר, החובה של הקרבת הקרבן אינה חלה על כל אחד משבעת הימים כשלעצמו – „אין לך יום בהם שאין חובתו תלויה בו עצמו“ – אלא היא חלה על היום הראשון, והחובה של הימים הבאים היא המשך של חובת היום הראשון. ולכן, אם החובה לא חלה ביום הראשון, לא ייתכן שיהיה לה המשך של הקרבה בימים הבאים.

אך לפי כל הדעות, הרי הקרבת הקרבנות לאחר היום הראשון אינה „בדיעבד“, וכרוכה בהפסד „זמן“ הקרבן, אלא זהו זמנו של הקרבן²⁸.

(27) ומכיון שבדבר זה „עשו ביה כדבריהם“ (כגיל משו"ע אדה"ז) – עכציל שגם ביה ס"ל שעכ"פ זהו „זמן“ הקרבן ולא רק „השלמה“ (דאל"כ אך הקילו לעשות כבי"ש ולא הקריבו בזמן). וראה לעיל שם הערה 52.

בפרש"י חגיגה (ו, ב ד"ה ביו"ט) דוח ש„שרו ביה בעולת רא' (ביו"ט) .. אע"פ שיש להן תשלומין“ הוא משום ד„עיקר מצותן ביום ראשון“. אבל ראה שפת אמת חגיגה שם שנוסף לזה שברש"י ביצה (יט, א ד"ה אבל. כ, ב ד"ה אף זו) פי' הטעם „שלא יאנס ולא יקריבנה בשאר הימים“ – הנה כוננת רש"י היא (לא שאם יקריב אח"כ יחסר „עיקר מצותן“, כ"א) שמפני זה נחשב זמנה קבוע, וכמפורש בביצה (כ, ב. ובתוס' שבהערה 25 בשם הירושלמי) שזוהו טעמם דביה שדחי יו"ט. ועפ"ז מתרץ שם קושיות הסו"א (שם) על פרש"י דאם „עיקר מצותן ביום ראשון“ א"כ חגיגה ורא' לא יקריבו ביו"ט אחרון (גם לבי"ה) כיון שאין עיקר מצותן בימים אלו – כי גם בימי תשלומין היו זמנה קבוע. ע"ש.

(28) ולשון רש"י (חגיגה ט, א ד"ה כולן תשלומין לראשון) „יום אחד עשה הכתוב עיקר“ – י"ל הכוונה שאז חלות החיוב. ואולי יש לפרש כן גם לשון המאירי שם: עיקר החיוב ברא'

ובגלוי לעיני כל העמים בשנה זו, שבהם נתקיימו דברי הילקוט שמעוני¹¹: „שנה שמלך המשיח נגלה בו כל מלכי אומות העולם מתגרים זה בזה, מלך פרס כו' מלך ערבי כו', ואומר להם (הקב"ה לישראל) בני אל תתיראו, כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם. . . הגיע זמן גאולתכם“, ומאז (ובפרט בחודש ניסן, חודש הגאולה) עומדים כבר „בשעה שמלך המשיח בא (הנה זה בא)“. . . ומשמיע להם לישראל ואומר עניים הגיע זמן גאולתכם“.

. . . והמעשה הוא העיקר¹²:

כיון שיום השבת שלאחרי זמן מ"ת, פרשת נשא, דשנת אראנו נפלאות, הוא הזמן הכי מוכשר ומסוגל להתגלות ד"תורה חדשה מאתי תצא"¹³ – מובן שההוראה למעשה בפועל שהזמן גרמא היא בהכנה (מעין ודוגמא ומביאה בפועל ממש) לקיום היעוד „תורה חדשה מאתי תצא“.

ובפשטות – התחדשות והוספה בלימוד התורה מתוך חיות ותענוג עד שמחדש חידושים בתורה, הן בנוגע לעצמו, והן בנוגע להפעולה על הזולת, „העמידו תלמידים הרבה“¹⁴, כידוע ש„כל איש ישראל יכול לגלות תעלומות חכמה ולחדש שכל חדש בתורה, הן באגדות הן בנגלה הן בנסתר, כפי בחי' שרש נשמתו, ומחוייב בדבר“¹⁵, כולל ובמיוחד – התחדשות והוספה בלימוד והפצת פנימיות התורה שנתגלתה בתורת החסידות, מעין ודוגמא ו„טעימה“ מתורתו של משיח („טועמי' חיים זכו“¹⁶), שלכן עי"ז מזרזים וממהרים ופועלים ביאת דוד מלכא משיחא¹⁷.

(משיחות ש"פ נשא, י"ב סיון תנש"א)

(11) ישע"י רמז תצט.

(12) אבות פ"א מ"ז (בגיימט' טוב) – שלומדים בשבת זה.

(13) ראה ישע"י נא, ד: „כי תורה מאתי תצא“, ובויק"ר פי"ג, ג: „תורה חדשה מאתי תצא, חידוש תורה מאתי תצא“. – נתבאר בארוכה בשיחת יום ב' דחג השבועות (סה"ש התנשא"ע' 566 ואילך).

(14) אבות פ"א מ"א.

(15) תניא אגה"ק סכ"ו (קמה, א).

(16) ראה לקו"ש ח"כ ע' 173. וש"נ.

(17) אגה"ק דהבעש"ט – כש"ט בתחילתו.

(21) ראה גם טורי אבן ופנ"י (שבהערה הקודמת). ולהעיר מצפפ"נ לרמב"ם בתחלת (א, סע"ב. וכן בהשמות לשם – בצפפ"נ הפלאה בסופו (נד, ד). מהד"ת כו, א) דיש מ"ד בירושלמי חגיגה פ"א דכל ז' ימי החג היו זמן חגיגה ולא גדר השלמה, גדר נמשך חד זמן הוא. אבל ע"פ המבואר לקמן בפנים (ספיקה ה) דגדר התשלומין כאן הוא רק מצד הגברא – י"ל דלכו"ע היו זמן חגיגה, גם למ"ד תשלומין דראשון (כדלקמן שם והערה 28).

במאירי משנה חגיגה (ט, א. ועד' ז' במאירי פסחים ע"א, א) „שיש לקרבנות .. תשלומין .. שלא נאמר עליו עבר זמנו בטל קרבנו אלא יש לו תשלומין כל ז'“, ומשמע שזמן התשלומין אינו „זימן“ (וראה לשונו שהועתק לקמן הערה 28). אבל י"ל שלאחרי שהתורה חידשה שיש תשלומין, שוב היו „זימן“ וזמנו. ועצ"ע. (22) בירושלמי חגיגה, שם ו, ב. רמב"ם ריש הל' חגיגה.

(23) ראה חגיגה שם (ו, ב), „שהרא"י עולה כולה לגבוה“.

(24) ביצה יט, א. חגיגה ז, ב. יו, א.

(25) פרש"י (במקומות שבהערה הקודמת) – ע"פ ביצה (כ, ב).

(26) וראה רש"י חגיגה יו, א ד"ה יום טבות (ובתוס' שם) דלב"ש

החגיגה אינה קריבה ביו"ט. ואכ"מ.

(26*) ורא"ה סתצ"ד ס"ט. – מקורו של אדה"ז נ' לקו"ש חכ"ו ע' 24 ואילך.

הוספה בשורת הגאולה

כה.

מדובר כמ"פ שע"פ כל הסימנים שבדברי חז"ל אודות אחרית הימים (נוסף על ההודעה הכללית בזמן הגמרא ש"כלו כל הקיצין"¹), דורנו זה הוא דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה, כפי שהעיד כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – בקשר ובשייכות להכרזתו הידועה "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה"² – שבימיו (לפני עשרות שנים) סיימו כל עניני העבודה, וצריכים רק "לצחצח הכפתורים"³ ולעמוד הכן לקבלת פני משיח צדקנו⁴, ועאכו"כ לאחרי ריבוי העבודה והפצת התורה והיהדות והמעיינות חוצה מאז ועד עתה, כולל ובמיוחד השלימות דארבעים שנה (לאחרי הסתלקותו) ש"קאי איניש אדעת' דרבי"⁵, "לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"⁶ – בודאי ובודאי שסיימו גם "לצחצח הכפתורים", ועומדים הכן לקבלת פני משיח צדקנו.

וענין זה מודגש ביותר וביותר בשנה זו – שנת ה'תשנ"א, שסימנה מרומז בפסוק⁷, "תנשא מלכותו" (דקאי על דוד ושלמה⁸, שמלך המשיח הוא מזרעם⁹) בכל העולם כולו, והר"ת שלה, "הי' תהי' שנת אראנו נפלאות", "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"¹⁰ – מתחיל מה"נפלאות" שכבר ראו (נוסף על אלה שיראו בעתיד, "אראנו") בפועל

(1) סנהדרין צו, ב.

(2) "קול קורא" בהקריאה והקדושה דשנת תש"א-ג (אג"ק שלו ח"ה ע' שסא ואילך. שעז ואילך. תח ואילך. ח"ו ע' תל ואילך). ועוד.

(3) ראה שיחת שמה"ת תרפ"ט.

(4) ראה "היום יום" ט"ו טבת. ובכ"מ.

(5) ע"ז ה, ריש ע"ב.

(6) תבוא כט, ג.

(7) בלק כד, ז.

(8) פרש"י עה"פ.

(9) סהמ"צ להרמב"ם מל"ת שסב. פיה"מ ר"פ חלק יסוד הי"ב. אגרת תימן.

(10) מיכה ז, טו.

לקוטי

י"ב סיון

שיחות

ההסבר לכך הוא, כפי שכבר הוסבר מספר פעמים³⁶: הבחירה האמיתית היא כאשר בוחרים בבחירה חפשית. משמעות המלה "בחירה" היא כאשר בוחרים בדבר מסויים רק מפני הרצון עצמו, ללא שום גורם המחייב את הבחור.

מכך מובן, שבחירה אמיתית אינה קשורה במעלותיו של הנבחר, כי כאשר רוצים דבר-מה משום יתרונותיו, אין זו בחירה חפשית: האדם מוכרח לרצות בדבר זה מפני מעלותיו.

ז. במתן תורה – בחירה מעצמותו ית'

וזהו המעלה שהתחדשה במתן תורה לעומת המצב הקודם:

כאשר בוחרים דבר מפני מעלותיו, הרי עצם האדם, איננו נמצא בבחירה, כי הגורם לבחירה איננו האדם הבחור עצמו, אלא המעלות שבחפץ הנבחר, שמחוצה לו.

רק כאשר בוחרים בבחירה חפשית, הנובעת מהבחור עצמו, הרי בבחירה זו נמצאת עצמיותו של הבחור.

וכך בענייננו: לפני מתן תורה נבע יחודם של ישראל מפני מעלותיהם וקדושתם. ולפיכך, למרות שהקדוש-ברוך-הוא, "התחבר" אל בני ישראל, אין זאת בחירה בפנימיות.

רק במתן תורה, כאשר "אתה בחרתנו מכל העמים", לא מפני מעלותיהם של ישראל, אלא מפני שכך בחר הקדוש-ברוך-הוא בבחירתו החפשית – אז נוצרה התקשרות בין ישראל לבין הקדוש-ברוך-הוא מצד מהותו ועצמותו יתברך.

ח. "ובחרת בחיים"

כשם שההבטים אמורים לגבי בחירת הקדוש-ברוך-הוא בבני ישראל, כך גם מצד ישראל, שבמתן תורה התחדש, שעבודתם הרוחנית היא מפני הבחירה³⁷:

(36) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 290. חיי"א ע' 5 ואילך (ובהערות שם). ועוד.

(37) ראה בארוכה לקו"ש חיי"א שם. – ואע"פ שנאמר, (אנכי ה"א) אשר הוצאתיך מאמצ' גו" – אין זה טעם למה שקודמו, כ"א ענין שני (לדוגמא – שולל דקארטו לו אלקא דאליקייא (סוף מנחות) – ראה פרש"י עה"פ).
וראה לקו"ש חכ"ז ע' 126 ואילך.

וכיון שמושג התשלומין הוא בעיקר מצד זריות הגברא²⁹ – הרי הוא קיים גם לגבי היום הראשון עצמו. כי מפני הזריות יש להקדים ולהקריב מוקדם ככל האפשר ביום הראשון עצמו, מיד "בצפרא" (=בבוקר)³⁰. ולכן, כאשר אדם אינו מזדרז בהבאת הקרבנות מיד "בצפרא", הרי ההבאה ביום הראשון עצמו מאוחר יותר היא כתשלומין. ויוצא מכך, שענין התשלומין קיים "כל שבעה"³¹.

ולפי כל האמור לעיל, ששבעת הימים הם "זמן" הקרבן, יוצא, שבחג השבועות קבעה התורה מלכתחילה את "זמן" הקרבת קרבנות החג באופן ש"שבעת הימים" של זמן הקרבנות כוללים הן את החג, ובמיוחד לאחר ה"צפרא", והן את ימות החול, שלאחר החג, בשווה!

ו. בחירה חפשית – לא מפני מעלות הנבחר

ההסבר לכך הוא:

ידוע, שבמתן תורה היתה בחירת עם ישראל. כפי שנפסק להלכה ב"מגן אברהם"³², ומובא בשולחן ערוך של אדמו"ר הזקן³³, שבאמירת "ובנו בחרת מכל עם ולשון" בברכות קריאת שמע, יש לכוון על מתן תורה³⁴.

מהו החידוש ב"בחירת" עם ישראל לעומת המצב הקודם? הרי גם לפני מתן תורה היו ישראל מיוחדים מכל האומות האחרות. וכפי שאנו מוצאים אף לפני יציאת מצרים, שכבר אז מכוונים ישראל, "בני בכורי ישראל"³⁵. ומדוע נאמר, שרק במתן תורה בחר הקדוש-ברוך-הוא בישראל?

בתגינה בראשון הוא ולא בשאר הימים וכשהוא חוגג בשאר הימים אינו חוגג אלא בתורת תשלומין של ראשון. ודוחק. וראה לעיל הערה 21.

(29) ולכאורה מוכרח לומר כן להמ"ד "תשלומין זה לזה", וכפרש"י תגינה שם (ד"ה כולן תשלומין ול"ו) שלמ"ד זה "יום ראשון שהוא נראה להביא עיקר לדידי' וימיו שלאחריו תשלומין לו" – דלכאורה, איפה מרומז בקרא שעיקר זמן קרבן הוא ב"יום ראשון שהוא נראה להביא" (והוא "עיקר" רק "לדידי'")? ועכצ"ל שה"ע בהגברא, ככפנים.

(30) ראה פסחים ד, א.

(31) ואולי בלשון זה נרמז ג"כ שכל השבעת ימים הם נקודה אחת (או בלשון הצפעה"ג הנ"ל הערה 21, תד זמן").

(32) ס' ס סק"ב.

(33) שם סעיף ד.

(34) ראה גם אבודרהם בקידוש ליל שבת בטעם שאין אומרים בשבת אשר בחר בנו כו', אתה בחרתנו כו'.

(35) שמות ד, כב (וראה שם, כג).

לפני מתן תורה נבעה עבודתם של ישראל מהבנתם את המעלה הנפלאה של עבודת ה'. וכוון אלקי אבי אברהם... בורא העולם וכו'. וכיון שהגורם להתקשרותם אל הקדוש־ברוך־הוא נבע מחשיבות עבודת ה', לכן לא היתה בבחירה זו „עצמיזם” של ישראל. עבודתם לא חדרה אל עצמותם ופנימיותם.

במתן תורה, כאשר הקדוש־ברוך־הוא בחר בישראל, נגרמה בבחירתם של בני ישראל בקדוש־ברוך־הוא. היהודי אינו עובד את ה' רק מפני „חישובים” על המעלה שבעבודת ה', אלא מפני שהוא בוחר בכך בבחירתו החפשית: יהודי בוחר, ללא שום סיבה וגורם חיצוני, להיות עובד ה'. וכיון שעבודתו אינה רק מפני חשיבות עבודת ה', אלא מפני בחירתו, לכן הוא „שקוע” בעבודת ה' בכל עצמיותו.

לפי זה יובן³⁸ הפסוק³⁹, „החיים והמות נתתי לפניך הברכה והקללה ובחרת בחיים”. שהרי, לכאורה, תמוה⁴⁰: אם הקדוש־ברוך־הוא מראה לישראל⁴¹ שעל ידי ה„טוב” מגיעים ל„חיים”, ועל ידי הרע” נגרם „מות”⁴² – כיצד מופיע לאחר מכן הציווי „ובחרת בחיים?” וכי יש צורך להורות לאדם לבחור ב„חיים” ולא ב„מות”?

אחד ההסברים לכך הוא, שהדיוק הוא בביטוי „ובחרת בחיים”: התורה מצווה ליהודי, שאמנם „נתתי לפניך” חיים וטוב, כך שאנתה רואה בעיניך שעל ידי ה„טוב” מגיעים ל„חיים”, אך בכל זאת עבודת ה' צריכה להיעשות דוקא באופן של „ובחרת בחיים”. אל לך לעשות „טוב” רק משום ששכלך מחייב אותך, מפני שהטוב מביא חיים, אלא עשה זאת בבחירתך החפשית: בחר בעצמך ב„חיים”, אפילו לא היתה בכך שום מעלה, ואל תערב בכך שיקולים שכליים⁴³.

ט. גם הדברים הפשוטים – מתוך בחירה אמיתית

ענין זה, שמתן תורה הביא לידי כך שעבודתם של ישראל תהיה על ידי בחירה, מתבטא במתן תורה עצמו. ההסבר לכך הוא:

עשרת הדברות הם כללים פשוטים ביותר⁴⁴, שגם ההגיון האנושי מחייבם. יותר מכך: חז"ל אומרים⁴⁵ שב„כל דיבור ודיבור של הקדוש־ברוך־הוא יצתה נשמתו”. ולכאורה⁴⁶: הדברות „אנכי” ו„לא יהיה לך” אכן עוסקים בענינים מהותיים הנוגעים לעצמיותו של היהודי, עד כדי שקיים לגביהם דין של „ייהרג ואל יעבור”. אך מדוע גם בדברות „כבד את אביך”, „לא תגנוב” וכדומה פרחה נשמתם?⁴⁷

אלא, בכך מתבטא החידוש של מתן תורה, שגם את הדברים המובנים לפי שכל האדם, אין היהודי מקיים מפני הבנתו, אלא מפני שכך הוא בוחר לעשות.

וכיון שעושים זאת מפני הבחירה, הרי שקוים בכך בכל העצמיות, כפי שהוסבר לפני כן, שהבחירה נובעת מעצם האדם. ולכן גם הדברות שבענינים הפשוטים נגעו לעצם נפשם של ישראל, והביאו לידי „פרחה נשמתם”.

י. חג השבועות – התקשרות מתוך בחירה

ההסבר שהובא לעיל לגבי מתן תורה מבהיר גם מדוע יש בכל חג מצוות המיוחדות לו (בחג המצות – סיפור יציאת מצרים, אכילת מצה וכו'; בחג הסוכות – ישיבה בסוכה, ארבעה מינים), ואילו בחג השבועות אין מצוה מיוחדת. וזהו אחד הטעמים⁴⁸ לכינוי „עצרת”, כי המבדיל חג זה מימי החול הוא הענין של „עצרת”,

44 לקו"ת במדבר טו, סע"ג. ובכ"מ.

45 שבת פח, ב.

46 ראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"ו ע' 304.

47 להעיר משמור" (פכ"ט, ד), ונגלה עליהם ופרחה נשמתם, ובשהש"ד (פ"ה, ו) „מקול דיבורו הראשון”. אבל בשבת שם מפורש שהי' „בכל דיבור ודיבור” (וראה גם חדא"ג מהרש"א שם).

48 קדושת לוי דרוש לשבועות בתחלתו. – ויש לחלקה מצוות שמחת המועד – ע"פ המבואר בד"ה אתה אחד לאדהאמ"צ (וראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 242 ואילך. סה"מ מלוקט ח"א ע' תיד) לענין השביעה דשבת, שהיא קשורה עם בחי' יחידה דוקא. ע"ש.

לאחר החג, כאמור לעיל בסעיף ד' – כי הבחירה נעלית מהגדרה ומגבלות הזמן המיוחד.

יב. יום אחד – מעל להתחלקות

לפי זה יובן הקשר של ענין התשלומין של שבועות לכך שחג השבועות הוא יום אחד:

אדמו"ר הזקן מסביר⁴⁹ את הטעם לכך שחג השבועות „אינו אלא יום אחד בלבד מה שאין כן בפסח וסוכות שהן ז' ימים” – שפסח וסוכות קשורים לשבע המדות, ולכן הם שבעה ימים, ואילו חג השבועות, זמן קבלת התורה, הוא בחינת יחידה שלמעלה מהתחלקות ז' מדות, ולכן הוא מתבטא באופן של „יום אחד”, מספר שמעל להתחלקות.

כלומר: פסח וסוכות קשורים להתגלות האלקות ה„מלובשת” בשבע המדות, גילוי הקשור להגדרה ולמשמעות פרטית מסויימת – למעלה, וכך גם למטה אצל האדם. לעומת זאת, בחג השבועות התקשרות היא מעל להתחלקות למעלה, וכרוכה ב„יחידה” כפי שהיא בפשטותה, כי חג השבועות הוא זמן הבחירה. ולכן הוא יום אחד בלבד⁵⁰, יחיד שלמעלה מאחד סתם⁵¹.

יוצא מכך, שגם ב„זמן” של שבועות מודגש שחג השבועות נעלה מהתחלקות הזמן. ולכן נובע מכך לגבי זמן הקרבת קרבנות החג, שהוא נעלה מן ההבדל שבין יום טוב לבין חול, ששבעת הימים כוללים הן את היום של החג והן את ימי החול שלאחריו – כאחד.

(משיחות יום ב' דחג השבועות וש"פ נשא תשמ"ג)

49 תו"א יתרו בהוספת קט, סע"ד ואילך.

50 עפ"י יש לבאר השייכות דקרבתו של אשר – „שהקריבו קרבנו ע"ש הבחירה שבתר הקב"ה בישראל” (במדב"ר פ"ד, י. ע"ש) – ליום נשתי עשר (נשא ז, עב), מספר י"א המורה על בחי' הכתר* (שלמעלה מיר"ד ספירות) – ראה תו"א שם, שמ"ת שייך לכתר.
51 אוה"ת יתרו ריש ע' תתנע.

* להעיר מראב"ע נשא שם: והוא סוד גדול. וראה ט' השיחות תשמ"ט ח"א (קרו"ת, תש"נ) ע' 389 ואילך.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח